

POSLANKA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Globalni in evropski izzivi ob jedrski nesreči na Japonskem

Ob hudi naravni nesreči na Japonskem je svet obnemel v presenečenju in sočutju. Vsak posameznik se je lahko poosebil s trpečimi Japonci. To ni japonska, temveč globalna naravno-tehnološka nesreča. Zato tudi ne čudi, da se je dokaj hitro odzvala jedrska stroka, ki je poskušala razložiti, kaj se dogaja. Strokovnjaki so na podlagi skopih podatkov skušali interpretirati dogajanje na Japonskem. Menim, da se je stroka tokrat izkazala, saj smo bili o dogodkih obveščeni res v najboljši možni meri. Upam, da je japonsko dogajanje mejnik, po katerem se bo povečalo zaupanje ljudi v pošteno in strokovno obveščanje. Nasprotno pa se politične akcije kot odziv na jedrske nesreče niso prav nič razlikovale od dosedanjih. Zagovornikov uporabe jedrske energije ni

bilo slišati, njeni nasprotniki pa so se odzvali nemudoma. Zaradi jedrske nesreče v Černobilu leta 1986 je bilo v EU dve desetletji skoraj nemogoče argumentirano razpravljati o vlogi tega vira energije v skupni energetski mešanici. Šele ko je Unija začela snovati skupno energetska politiko in se je na področju podnebnih sprememb premaknila od besed k dejanjem, jedrska energija ni bila več »prepovedana tema«. Zaradi dve desetletji trajajočega »moratorija« se danes srečujemo s skrajno omejenimi človeškimi viri na tem področju.

Štirinajst let sem delala na področju varnostnih analiz za jedrske elektrarne in vem, da morajo te vsebovati najrazličnejše možne scenarije nesreč. Potrebno je proučiti, zakaj je prišlo do nesreče na Japonskem,

kaj je osnovni vzrok in kako se mu zoperstaviti. So bile varnostne analize pomanjkljive? Je bila varnostna kultura v eni od elektrarn slaba? Je bila tehnologija v eni od elektrarn prestara, preživeta, neustrezna za današnje visoke jedrske standarde? Je bil regulatorni organ prešibek, da bi pravočasno ukrepal?

Iz nesreče v elektrarni Fukushima Daiichi se moramo kaj naučiti. Strokovnjaki se bodo morali povezati in združiti svoje znanje. Poznati bodo morali odgovore na vprašanja »zakaj« in »kako«. In pojasniti nam bodo morali, ali in kako se je možno podobnim nesrečam v prihodnosti izogniti.

V EU moramo poskrbeti, da najdemo prave razloge za radioaktivne izpuste na Japonskem in preprečimo

podobne posledice v Uniji. Politika bo morala ponovno ovrednotiti tveganja, ki nas ogrožajo, in doseči družbeni dogovor o sprejemljivih tehnologijah, med drugim o vlogi jedrskih elektrarn. Oblikovati moramo zakonodajni okvir, ki bo zagotavljal ustrezne finančne in človeške vire za varno obratovanje kompleksnih tehnologij. Omogočiti moramo razvoj odlične in neodvisne jedrske stroke, njeno kontinuirano izobraževanje in prenos znanja s starejših na mlajše generacije. Manjše države se ne smejo pretirano zanašati na znanje izven svojih meja, temveč morajo poskrbeti za zadostno število domačih strokovnjakov, ki bodo zmogli zagotavljati varno obratovanje jedrskih elektrarn. In poskrbeti moramo za varno odlaganje visoko radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva. Ali so ministri držav članic pri tej nameri dovolj resni, se bo izkazalo že v naslednjih mesecih, saj je pravkar v postopku sprejemanja nova evropska direktiva o odlaganju jedrskih odpadkov.

Dr. Romana Jordan Cizelj